

İŞGÜCÜ PİYASASI TEMEL KAVRAMLARI DOĞRULTUSUNDA ELAZIĞ İLİ İŞGÜCÜ PİYASASININ MEVCUT DURUMU VE ANALİZİ

*The Current State And Analysis Of The Labor Force Market In The
City Of Elazig In Terms Of The Basic Concepts Of Labor Force
Market*

Gökçe CEREV¹ Bora YENİHAN²

Geliş Tarihi: 09.01.2017/Kabul Tarihi: 03.03.2017

Öz

İşgücü piyasası ve işgücü piyasasına ait veriler, bir bölgenin veya bir şehrin mevcut durumu ile bu mevcut durumda yaşanan değişimlerin değerlendirilmesi için önem taşımaktadır. Gelişmekte olan bölgelerin yaşadığı temel sorunlardan biri olan işsizlik, ekonomik gelişmenin ve bölgesel kalkınmanın sağlanabilmesi için mücadele edilmesi zorunlu olan bir durumdur. Bir durum analizi olan bu çalışmada öncelikle işgücü piyasasının temel kavramları açıklanarak, TÜİK (Türkiye İstatistik Enstitüsü) verileri doğrultusunda Elazığ ilinin işgücü piyasasının durumu incelenmiş ve genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, İşgücü Piyasası

Abstract

Labor force and the data about it hold significance in terms of assessing the current state of a particular region and the changes it has been undergoing. As a main problem faced in the developing regions, unemployment must be tackled to ensure economic growth and regional development. This study is a case analysis. It explains the basic concepts of labor force market, examines the current state of the labor force market in the city of Elazig based on the data provided by TURKSTAT (Turkish Statistical Institute), and provides an overall evaluation.

Keywords: Elazig, labor force market

GİRİŞ

Bölgesel kalkınma açısından işgücü piyasalarının genel yapısı ve mevcut durumu önemli bir konuma sahiptir. İktisadi kalkınmayı, ekonomik refahı ve sosyal gelişmeyi sağlamak için işgücü piyasalarının olumlu yönde gelişmesine yönelik mücadeleci politikalar önem taşımaktadır. İşgücü

¹ Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, gcerev@firat.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, bora.yenihan@klu.edu.tr

piyasalarının mevcut durumunun ve değişimlerinin tam olarak tespit edilmesi, geleceğe yönelik uygulanacak politikalarda önemli rol oynamaktadır.

Bölgelerin kalkınma ve sosyo ekonomik göstergeleri bulunmuş oldukları gelişmişlik düzeylerini ortaya koyarken, yapılan ve ileride yapılacak olan yatırımları da yönlendirmektedir. Elazığ ili Kalkınma Bakanlığı'nın 2013 yılında yayınladığı "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Araştırması" sıralamasında Türkiye genelinde 81 il içerisinde 39'ncu sırada yer almıştır (Kalkınma Bakanlığı 2013: 59). Araştırmada Elazığ ili ile aynı bölgede bulunan komşu iller Malatya 42'nci, Tunceli 58'nci, Diyarbakır 67'nci ve Bingöl ise 72'nci sırada yer almıştır. Kalkınma Bakanlığı araştırmada gelişmişlik düzeyi olarak illeri altı bölgesel kademede sınıflandırmıştır. Elazığ sahip olduğu göstergeler ile dördüncü kademe iller arasında yer almaktadır (Kalkınma Bakanlığı 2013: 63).

Bu çalışmada işgücü piyasasının temel kavramları açıklanarak, Elazığ ilinin işgücü piyasasına ait mevcut durum TÜİK verileri doğrultusunda incelenerek analiz edilecek ve sonuçlara varılmaya çalışılacaktır.

1. TEMEL KAVRAMLAR

İşgücü piyasalarının analizinde kullanılan temel kavramlar, yapılan çeşitli değerlendirmelerde önemli bir konumda bulunmaktadır. İşgücü piyasalarının ayırt edici özelliği olan, verileri tanımlama ve ölçmede kullanılan kavramlar doğru sonuçların elde edilebilmesi açısından uluslararası standartlar da şekillendirilmiş ve geçerlilik kazanmıştır (ILO 1990: 1-5).

İşgücü piyasalarında belirlenen istihdam ilişkileri yaşamdaki en temel ilişkilerden birini oluşturmaktadır. Bu nedenle yasalarla düzenlenmiştir. İşgücü piyasasının organizasyonu ve işleyişi, birçok toplumsal ve ekonomik sorunu, politika ve programları doğru olarak anlamamız ve değerlendirmemiz için önem taşımaktadır. İşgücü piyasası analizi ile ekonominin en önemli kaynağı olan işgücü, mesleklere, firmalara ve bölgelere dağıtılmaktadır. Hem bireyler hem de toplum, işgücü piyasasının nasıl çalıştığı ile yakından ilgilidir. Gerekli durumlarda yöneticiler işgücü arzını veya talebini etkileyen politikaları yapılan analizlere göre uygulamaya koymaktadırlar (Tansel 2012: 19). İşgücü piyasası veya bir diğer kullanımıyla emek piyasası kavramsal olarak incelendiğinde; emeğini arz edenlerle bu emeği talep edenleri bir araya getiren, emeğin fiyatının ve bu fiyat üzerinden ne kadar emek arz edileceğinin belirlendiği yapı olarak tanımlanmaktadır (Ataman 1999: 7, Gündoğan ve Biçerli 2003: 4). İşgücü piyasası; işgücü arzı ile işgücü talebi arasındaki karşılıklı etkileşim nedeniyle dinamik yapıya sahip mekanizmalar bütünü olarak da tanımlanmaktadır (Etöz ve Çabuk 1999: 34).

İşgücü piyasaları için kullanılan kavramların temelinde emek arzı durumu vardır. Emek arzı genel olarak emek piyasasına sunulan emek miktarı olarak açıklandığı gibi farklı ücret düzeylerinden işçilerin çalışmayı kabul ettikleri süre ve miktar olarak da tanımlanabilir (İşığışık 2011: 2). İşgücü piyasalarının genel çerçevesini tam olarak şekillendiren kavramlar arasında yer alan toplam nüfus kavramı ise bir yerleşim yeri, bölge, ülke, dünya gibi belirli sınırlar içinde yaşayan insan topluluğu olarak açıklanmaktadır (Kocaoğlu 1997: 145). Toplam nüfustan sonra işgücü kapasitesinin önemli bir belirleyicisi de çalışma çağındaki nüfus kavramıdır. Çalışma çağındaki nüfus belirlenirken bir yaş sınırlamasından hareket edilmektedir. Bu yaş sınırlamasının alt sınırını genellikle zorunlu eğitimin bitişi, üst sınırını ise emeklilik yaşı oluşturmaktadır (İşığışık 2011: 21). Bu yaş sınırlaması ülkeler arasında farklılık göstermekle birlikte, genel kabul gören yaş aralığı 15-64 arasındadır (Murat 2007: 44, Gündoğan ve Biçerli, 2003: 7, Tokol ve Alper 2015: 123). Çalışma çağındaki nüfus ile ilişkili olan bağımlılık oranı kavramı ise çalışma çağındaki nüfusa bağımlı kişilerin oranını ifade etmektedir (Gündoğan ve Biçerli 2003: 10). Kurumsal olmayan nüfus kavramı ise; üniversite yurtları, yetiştirme yurtları, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlanmaktadır (www.tuik.gov.tr). İşgücü piyasaları açısından önemli bir diğer kavram olan kurumsal olmayan aktif nüfus ise; kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus olarak açıklanmaktadır (Gündoğan ve Biçerli 2003: 7).

TÜİK işgücü kavramını; referans dönemi içinde ekonomik mal ve hizmetlerin üretimi için emek arzında bulunan çalışma çağındaki nüfus olarak tanımlamaktadır. İşgücü, istihdamda olanlar ile işsizlerin toplamı olarak ifade edilmektedir (www.tuik.gov.tr). İstihdam kavramı da işgücü piyasa analizinde kullanılan kavramlardandır. İstihdam kavramı geniş ve dar anlamda açıklanırken geniş anlamda istihdam üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılmasını ifade etmekte; dar anlamda istihdam ise, üretim faktörlerinden emeğin üretimde girdi olarak kullanılmasını ifade etmektedir (Gündoğan ve Biçerli 2003: 9). Emek piyasalarında istihdam edilenler içeridekiler; işsizler ise dışarıdakiler olarak nitelendirilmektedir (Biçerli 2004: 58). İstihdam oranı ise istihdamın, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranı olarak açıklanmaktadır.

İşgücü piyasa analizinde kullanılan işsizlik kavramının TÜİK'e göre tanımı şöyledir: "Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiçbir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı

yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler”. Ayrıca üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenlerden, 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek kişiler de işsiz nüfus kapsamına dâhildirler” (www.tuik.gov.tr). Türk Dil Kurumu’nun (TDK) tanımına göre ise işsizlik, cari ücret düzeyinde işgücü arzının işgücü talebini aşması durumudur (www.tdk.gov.tr). İktisatçılar ise işsizliği, cari ücret haddinden iş bulamama durumu şeklinde tanımlarlar (Gündoğan ve Biçerli 2003: 132). İşsizliğin ILO (International Labor Organization/ Uluslararası Çalışma Örgütü) tarafından kabul edilen standart tanımının üç kriterine dayandığı ve ayrıca bir kimsenin işsiz sayılabilmesi için, bu üç kriterin hepsine aynı anda sahip olması gerektiği belirtilmektedir. Bu kriterler şu şekildedir (Gediz ve Yalçınkaya 2000: 163):

- İş olmama: Referans döneminde, ücretli ya da ücretsiz olarak veya kâr karşılığı hiçbir işte bir saat bile çalışmamış ve bir iş bağlantısının da olmaması,
- İşbaşı yapmaya hazır olma: On beş gün içinde işbaşı yapmaya engel bir halinin bulunmaması,
- İş arıyor olma: Kendi hesabına bir iş kurmak ya da ücretli olarak çalışmak amacıyla son altı ay içinde bir iş aramış olması.

İşsizlik oranı; işsiz nüfusun işgücü içindeki oranı olarak açıklanırken, işgücüne katılma oranı ise işgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranı olarak belirtilmiştir (www.tuik.gov.tr).

2. ELAZIĞ İLİ İŞGÜCÜ PİYASALARI ANALİZİ

Elazığ ili Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan, konumu itibarı ile bölgenin önemli bir noktasında bulunan ve gelişmekte olan bir ildir. Özellikle son yıllarda ortaya konulan politikalar ile bölgesel olarak gelişmişlik düzeyini artırmış ve bölgenin lokomotifi konumuna gelmiş bir il olmuştur.

2.1. ELAZIĞ İLİNİN DEMOGRAFİK YAPISI

Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan Elazığ 9.313 km²’lik yüzölçümü ile Türkiye yüzölçümünün %1,2’sine denk gelmektedir. Elazığ’da merkez ilçe dâhil 11 ilçe, 26 belde belediye ve 544 köy bulunmaktadır (ETSO 2015: 13). Elazığ ilinin Gayri Safi Milli Hasıladaki payı binde yedi, kişi başına düşen gelir ise 1.704 dolar düzeyindedir (ETSO 2015: 3).

Elazığ ilinin il ve ilçe nüfus bilgileri 2015 yılı adrese dayalı nüfus verilerine göre ayrıntılı olarak Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1 verilerine göre

2015 yılında Elâzığ ilinin toplam nüfusu 574.304 kişidir. Nüfus bakımından en büyük ilçeleri sırasıyla Merkez, Kovancılar, Karakoçan ve Palu'dur. Nüfus bakımından en küçük ilçesi ise Ağın'dır. İl ve ilçe merkez nüfusunun toplam nüfusa oranı % 71'dir. Nüfusun 406.131 kişisi il merkezi ve ilçe merkezlerinde, 162.108 kişisi belde ve köylerde yaşamaktadır (www.elazığlnufus.gov.tr).

Tablo 1. Elâzığ İlinin İlçe ve Toplam Nüfus Sayısı (2015)

İlçe	Sayı (Kişi)
Merkez	424,870
Kovancılar	39.341
Karakoçan	28.075
Palu	18.922
Arıcak	14.851
Baskil	12.981
Maden	11.543
Sivrice	8.075
Alacakaya	6.524
Keban	6.472
Ağın	2.650
Toplam	574.304

Kaynak: Elâzığ İl Nüfus Müdürlüğü Verileri (www.elaziglnufus.gov.tr)

Tablo 2'de ise Elâzığ ilinin nüfus bilgileri, cinsiyet ve yaş dağılımına göre verilmiştir. Elazığ nüfusunun 288.793 kişisi kadınlardan, 285.511 kişisi ise erkeklerden meydana gelmektedir. Kadınlar nüfusun % 50,2'sini oluştururken, erkekler ise nüfusun % 49,8'ini oluşturmaktadırlar. Kadın ve erkek nüfusları genel olarak il düzeyinde eşit sayılabilecek bir seviyededir.

Nüfusun yaş dağılımına bakıldığında 0-14 yaş grubun da 133.407 kişi, 15-64 yaş grubunda 389.557 kişi ve 65 yaş üstü grupta 51.340 kişi bulunmaktadır. Nüfusun % 23,2'sini 0-14 yaş grubu, % 67,83'ünü 15-64 yaş grubu ve % 8,9'unu ise 65 yaş üstü grubu oluşturmaktadır (www.tuik.gov.tr). Tablo 2 verilerine göre Elazığ nüfusunun büyük çoğunluğu çalışma çağındaki genç nüfustan oluşmaktadır. Elazığ genelinde yaşlı nüfusun sayısı

diğer yaş gruplarına göre daha az düzeydedir. Bu durum aynı zamanda Elazığ ilinin işgücü piyasası açısından önemli oranda çalışma çağındaki nüfusa sahip olduğunu da göstermektedir.

Tablo 2. Elâzığ İli Nüfusunun Cinsiyet ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2015)

Nüfus Dağılımı (Cinsiyet-Yaş)	Elazığ İli
Cinsiyet	
Kadın	288.793
Erkek	285.511
Toplam	574.304
Yaş	
0-14 Yaş	133.407
15-64 Yaş	389,557
65+ Yaş	51,340
Toplam	574,304

Kaynak: TÜİK Verileri (www.tuik.gov.tr)

Elazığ ilinin diğer demografik ve nüfus bilgileri Tablo 3’de ayrıntılı olarak verilmiştir. Elazığ ilinin 2015 yılında nüfus artış hızı % 9,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu nüfus artış hızı ile Elazığ İlinin nüfus artış hızı, 2015 yılında Türkiye’de gerçekleşen % 13,4’lük nüfus artış hızının altında bir gerçekleşmiştir. 2015 yılında Türkiye genelinde nüfus yoğunluğu kilometrekareye 102 kişi olarak gerçekleşirken, Elazığ ilinde 68 kişi olarak gerçekleşmiştir.

Elazığ ilinin hane halkı büyüklüğü 3,5 düzeyinde gerçekleşerek 3,6 düzeyinde olan Türkiye ortalamasına yakın bir görünüm sergilemiştir. 2015 verilerine göre nüfusun genel bağımlılık oranı % 47,4 düzeyi ile Türkiye ortalamasına yakın bir düzeyde gerçekleşmiştir. Nüfus bağımlılığında yer alan genç bağımlılığı % 34,2, yaşlı bağımlılığı ise % 13,2 şeklindedir. Yıllardır göç veren Elâzığ 2015 verilerine göre göç alan bir il konumuna geçmiş ve 2015 yılında % 0,8 iç göç almıştır (www.tuik.gov.tr). Tablo 3 verileri Elâzığ nüfusunun genel olarak olumlu yönde geliştiğini göstermektedir.

Tablo 3. Elâzığ Nüfusu Genel Özellikleri (2015)

	Elazığ	Türkiye
Nüfus Artış Oranı	%9,7	%13,4
Nüfus Yoğunluğu	68 kişi	102 kişi
Hane Halkı Büyüklüğü	3,5 kişi	3,6 kişi
Nüfus Bağımlılık Oranı	%47,4	%47,6
Genç Bağımlılık Oranı	%34,2	%35,4
Yaşlı Bağımlılık Oranı	%13,2	%12,2
Net Göç Hızı (İç Göç)	%0,8	--

Kaynak: TÜİK Verileri (www.tuik.gov.tr)

Elazığ ilinin sahip olduğu nüfusun eğitim düzeyi ayrıntılı olarak Tablo 4’de verilmiştir. Tablo 4 verilerine göre nüfusun % 5,6’sını okuma yazma bilmeyenler oluşturmaktadır. İlköğretim altı eğitimi oluşturan nüfusun toplam oranı ise il genelinde % 46,5 düzeyindedir. Aynı dönemde Türkiye genelinde ilköğretim altı eğitim düzeyine sahip nüfus % 57,35 olarak gerçekleşmiştir. Lise ve dengi okul mezunları 2015 yılında Elazığ nüfusunun % 23,04’ünü oluştururken, Türkiye genelinde lise ve dengi okul mezunları % 21,9 düzeyinde gerçekleşmiştir. Elazığ ilinde fakülte ve yüksekokul, yüksek lisans ve doktora mezunları nüfusun % 14,3’ünü oluştururken aynı dönemde Türkiye nüfusunun % 15,42’sini oluşturmuşlardır. Tablo 4 genel olarak incelendiğinde Elazığ genelinde kadın nüfusun erkeklere oranla daha düşük bir eğitim seviyesine sahip olduğu, fakat ilin genel eğitim durumunun Türkiye ortalamasına yakın düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Tablo 4. Elâzığ Nüfusunun Eğitim Düzeyi (2015/+15 Yaş)

Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Toplam	Elazığ %	Türkiye %
Bilinmeyen	1.497	1.413	2910	0,66	0,93
Okuryazar Değ.	19.580	5.155	24735	5,6	4,35
Okuryazar	34.640	8.533	43173	9,8	5,84
İlkokul	57.203	35.180	92383	21	25,18
İlköğretim	28.182	35.743	63925	14,5	15,71

Ortaokul	19.168	29.258	48426	11	10,62
Lise	38.546	62.832	101378	23,04	21,9
Lisans- Önlisans	22.846	34.555	57401	13,04	14,06
Y. Lisans	1.457	2.564	4021	0,91	1,08
Doktora	476	1.072	1548	0,35	0,28

Kaynak: TÜİK Verileri (www.tuik.gov.tr)

2.2. ELÂZİĞ İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI

Elâzığ ilinin işgücü piyasasının genel durumunu ortaya koyan, il düzeyinde 2008 ve 2013 yılları arasındaki işgücü göstergelerini veren TÜİK verileri; işgücüne katılma oranı, işsizlik oranı ve istihdam oranı olarak Tablo 5’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 5 verileri üzerinden Elâzığ ilinin işgücüne katılma oranlarına baktığımızda 2008 yılında % 40,4 ile % 44,9 gerçekleşen Türkiye ortalamasının altında oluşan görünüm ilerleyen yıllarda Türkiye ortalamasının üzerine çıkmıştır. İlk olarak işgücüne katılma oranı 2009 yılında % 45,3 düzeyinde gerçekleşerek, % 45,7 olan Türkiye ortalamasına yakın bir görünümde seyretmiştir. 2010 yılı itibari ile Türkiye ortalamasının üstüne çıkmaya başlayan işgücüne katılma oranları, 2010 yılında % 47,7 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında Türkiye ortalamasının % 0,9 üzerinde gerçekleşen işgücüne katılma oranı, 2012 yılında Türkiye ortalamasının % 2,5 üzerinde % 50,1 düzeyinde oluşmuştur. 2013 yılında ise Türkiye ortalaması ile aradaki fark % 4,8’e kadar yükselmiş ve % 53,1 düzeyinde gerçekleşmiştir. Tablo 5 verileri Elâzığ ilinde işgücüne katılım oranlarının geçen dönem içerisinde yükseliş gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Elâzığ ilinde gerçekleşen işsizlik oranlarını Tablo 5 üzerinden değerlendirdiğimizde; Elâzığ 2008 yılında % 15,5 işsizlik oranı ile % 10 gerçekleşen Türkiye ortalamasının üzerinde bir görünüm sergilemiştir. İşsizlik oranı 2009 yılında Elâzığ genelinde Türkiye genelinde olduğu gibi yükseliş göstermiş ve % 18,1 düzeyinde oluşmuştur. 2010 yılında hem Türkiye genelinde hem de Elâzığ genelinde işsizlik oranları bir önceki yıla göre düşüş göstermiş ve Elâzığ ilinde % 12,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. Elâzığ genelinde işsizlik oranlarında yaşanan düşüş eğilimi takip eden yıllarda da devam etmiş 2011 yılında % 10,3 düzeyinde, 2012 yılında ise % 9 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2013 yılında ise Elâzığ ili genelinde % 7,8 oranında gerçekleşen işsizlik oranı Türkiye genelinden daha düşük bir seyir

izlemiştir. Tablo 5 verilerine göre geçen dönem içerisinde Elâzığ genelinde Türkiye ortalamasının üstünde seyreden işsizlik oranlarının zaman içerisinde düşüş eğilimi gösterdiği ve 2013 yılı verilerine göre Türkiye ortalamasından daha iyi bir görünüm sergilediği belirtilebilir.

İşgücü piyasası için önemli bir diğer gösterge olan istihdam oranları Tablo 5 verilerine göre incelendiğinde 2008 yılında Elâzığ genelinde % 34,1 ile gerçekleşen istihdam oranının aynı dönemde % 40,4 ile gerçekleşen Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. İstihdam oranı 2009 yılında Elâzığ genelinde % 37,1'e yükselse de % 39,8'e gerileyen Türkiye ortalamasının altında bir oranda gerçekleşmiştir. 2010 yılında Elâzığ genelinde istihdam oranlarında yükseliş devam ederek % 41,6 seviyesine gelmiş, 2011 yılında istihdam oranları Türkiye ortalamasını yakalayarak % 43,3 düzeyinde gerçekleşmiştir. Elâzığ genelindeki istihdam oranları sonraki yıllarda da artış göstererek önce 2012 yılında % 45,6 düzeyine daha sonra ise 2013 yılında % 48,9 düzeyine yükselmiştir. 2012 ve 2013 yıllarında Türkiye genelinde durağan bir yapı seyreden istihdam oranlarının aksine Elâzığ genelinde istihdam oranlarındaki artış devam etmiş ve Türkiye ortalamasının üzerine çıkmıştır. Tablo 5 verilerine göre genel olarak Elâzığ genelinde istihdam oranlarında artış sağlandığı ve istihdam oranlarının ülke genel ortalamasının üzerinde gerçekleştiği söylenebilir.

Tablo 5. Elâzığ İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

Yıl	İşgücüne Katılma Oranı (%)		İşsizlik Oranı (%)		İstihdam Oranı (%)	
	Elazığ	Türkiye	Elazığ	Türkiye	Elazığ	Türkiye
2008	40,4	44,9	15,5	10,0	34,1	40,4
2009	45,3	45,7	18,1	13,1	37,1	39,8
2010	47,7	46,5	12,6	11,1	41,6	41,3
2011	48,3	47,4	10,3	9,1	43,3	43,1
2012	50,1	47,6	9,0	8,4	45,6	43,6
2013	53,1	48,3	7,8	9,0	48,9	43,9

Kaynak: TÜİK Verileri (www.tuik.gov.tr)

TÜİK il bazlı işgücü piyasa verilerini 2013 yılına kadar yayınlamış, 2014 ve 2015 yılları için verileri bölgesel olarak açıklamıştır. Elâzığ ili de TÜİK verilerinde TRB1 bölgesinde Malatya, Tunceli ve Bingöl illeri ile

birlikte yer almıştır. Bu nedenden dolayı Elâzığ ilinin 2014 ve 2015 yıllarına ait işgücü piyasaları verileri bölgesel olarak ele alınacaktır.

Tablo 6’da Elâzığ ilinin de içinde olduğu TRB1 Bölgesinin 2014 ve 2015 yıllarına ait işgücü piyasası göstergeleri ayrıntılı olarak verilmiştir. Tablo 6 verilerine göre TRB1 Bölgesi 2014 yılında 174 Bini Kadın, 411 Bini erkek olmak üzere toplam 584 Bin işgücüne sahipken 2015 yılında 179 Bini Kadın, 427 Bini erkek toplam 606 Bin işgücüne sahip duruma gelmiştir. 2014 yılından 2015 yılına gelindiğinde TRB1 Bölgesinde toplam işgücü % 3,76 artış göstermiştir. TRB1 Bölgesi için 2014 yılında işgücüne katılma oranı kadınlarda % 27,1, erkeklerde ise % 67,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. İşgücüne katılım oranı 2015 yılında artış göstererek kadınlarda % 28,3, erkeklerde ise % 68,3 düzeyine yükselmiştir.

TRB1 Bölgesinde 2014 yılında kadın işsizlik oranı % 9,8, erkek işsizlik oranı ise % 6,6 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılına gelindiğinde kadınlarda ki işsizlik oranı % 8,9 a gerilerken erkeklerde ki işsizlik oranı ise % 7,6’ya yükselmiştir. TRB1 Bölgesinin istihdam oranı 2014 yılında kadınlarda % 24,5 düzeyinde, erkeklerde % 63,2 düzeyinde gerçekleşirken, 2015 yılında kadınların istihdam oranı yükselerek % 25,8’e erkeklerin istihdam oranı ise aynı düzeyde kalarak % 63,1 seviyesinde seyretmiştir.

Tablo 6. TRB1 Bölgesi İşgücü Göstergeleri (2014-2015/+15 Yaş)

Gösterge	2014		2015	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
İşgücü (1000)	174	411	179	427
İşgücüne Katılma Oranı (%)	27,1	67,6	28,3	68,3
İşsizlik Oranı (%)	9,8	6,6	8,9	7,6
İstihdam Oranı (%)	24,5	63,2	25,8	63,1

Kaynak: TÜİK Verileri (www.tuik.gov.tr)

TRB1 Bölgesindeki istihdamın sektörlere göre dağılımı 2014 ve 2015 yılları için Tablo 7’de verilmiştir. Tablo 7 verilerine göre 2014 yılı için kadınlarda istihdamın sektörlere göre dağılımı, tarım sektöründe % 51,9 seviyesinde, sanayi sektöründe % 8,2 seviyesinde, hizmet sektöründe ise % 39,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2014 yılının için erkeklerde istihdamın sektörlere göre dağılımı tarım sektöründe % 23,2, sanayi sektöründe % 22,1 ve hizmet sektöründe ise % 54,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. TRB1 Bölgesinde 2014 yılı istihdamın sektörlere dağılımı toplam olarak; tarım

sektöründe % 31,5, sanayi sektöründe % 18,1 ve hizmet sektöründe ise % 50,4 olarak gerçekleşmiştir. Tablo 7 verilerine göre 2015 yılı için kadınlarda istihdamın sektörlere göre dağılımı, tarım sektöründe % 49,1 seviyesinde, sanayi sektöründe % 6,7 seviyesinde, hizmet sektöründe ise % 44,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılın için erkeklerde istihdamın sektörlere göre dağılımı tarım sektöründe % 21,1, sanayi sektöründe % 22,7 ve hizmet sektöründe ise % 56,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. TRB1 Bölgesinde 2015 yılı istihdamın sektörlere dağılımı toplam olarak; tarım sektöründe % 29,3 sanayi sektöründe % 18 ve hizmet sektöründe ise % 52,7 olarak ortaya çıkmıştır. TRB1 Bölgesinin istihdamın sektörlere göre dağılımı genel olarak incelendiğinde istihdamın ağırlıklı olarak hizmet sektöründe olduğu, hizmet sektörünü tarım sektörünün takip ettiği söylenebilir. Bölgede yer alan sanayinin mevcut durumu istihdamın sektörlere göre dağılımına yansımış olup, sanayi sektörü istihdamda üçüncü sırada yer almıştır. TRB1 Bölgesinde kadınlar açısından tarım sektörü en çok istihdam sağlanan sektör olmakla beraber kadınlarda son dönemde hizmet sektöründe daha çok kendilerine yer bulmuşlardır.

Tablo 7. TRB1 Bölgesi İstihdamın Sektörlere Dağılımı (2014-2015/+15 Yaş)

	Tarım			Sanayi			Hizmet		
Yıl	Kad.	Erk.	Top.	Kad.	Erk.	Top.	Kad.	Erk.	Top.
2014	51,9	23,2	31,5	8,2	22,1	18,1	39,9	54,7	50,4
2015	49,1	21,1	29,3	6,7	22,7	18,0	44,2	56,7	52,7

Kaynak: TÜİK Verileri (www.tuik.gov.tr)

Tablo 8’de Elâzığ ilinin 2015 yılı sosyal güvenlik sistemi içindeki verileri ayrıntılı olarak verilmiştir. Elâzığ ilinde 2015 yılı için Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtlı toplam 7.258 işyeri bulunmaktadır. İl genelinde toplam 544.135 kişi sosyal güvenlik kapsamında bulunmaktadır. 2015 yılında Elâzığ genelinde Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamında çalışanlardan 28.458 kişi 4/C (kamu çalışanı) Statüsünde, 15.701 kişi 4/B (bağımsız çalışan) Statüsünde çalışanlar ve 66.971 kişide 4/A (bağımlı çalışanlar) statüsünde bulunmaktadır. İl genelinde toplam 111.130 kişi sigortalı çalışmaktadır. Toplam sigortalı çalışanların il nüfusuna oranı yaklaşık %20 düzeyindedir. Çalışanların büyük çoğunluğunu oluşturan % 60’lık kesim 4/A Statüsünde bağımlı olarak çalışanlardan oluşmaktadır.

Tablo 8. Elâzığ İli Sosyal Güvenlik Kapsamı Verileri (2015)

	Sayı
İşyeri Sayısı	7.258
Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Kişi Sayısı (Aktif+Pasif+GSS ³)	544.135
4/C Kapsamında Çalışanlar	28.458
4/B Kapsamında Çalışanlar	15.701
4/A Kapsamında Çalışanlar	66.971
Toplam Sigortalı Çalışan Sayısı	111.130

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu verileri (www.sgkelazigil.gov.tr)

Genel Değerlendirme

Bölgelerin ve illerin kalkınıp refah seviyesini artırması için işgücü piyasalarının taşıdığı özellikler kritik bir öneme sahiptir. Güçlü ve istikrarlı işgücü piyasasına sahip bölge ve iller kalkınma açısından önemli bir avantajı ellerinde bulundurmaktadırlar. İşgücü piyasaları mevcut durumu ile alınacak bölgesel kalkınma kararlarında dayanak noktasını oluştururlar. Bölgesel olarak istihdamın artırılarak işsizlik oranlarının düşürülmesi hedeflenen amaçlardan biridir. Mevcut veriler ile Elâzığ ilinin işgücü piyasaları değerlendirildiğinde;

- Elâzığ ili, bölgesinde gelişmişlik açısından ön sıralarda olan ve ileriye yönelik gelişme potansiyelini elinde bulunduran bir konumdadır.
- Elâzığ ilinin nüfus yapısı genel olarak genç bir yapıdadır. Nüfusun çoğu çalışma çağındaki nüfustan oluşmaktadır.
- Elâzığ ilinin sahip olduğu nüfusun genel eğitim seviyesi ülke ortalaması ile aynı düzeydedir.
- Elâzığ ili son yıllarda göç alan bir il konumuna gelmiştir. Bu durumda mevcut işgücü piyasalarının etkisi büyüktür.
- Elâzığ ilinde erkeklerin istihdam oranı Türkiye ortalamasında olup, kadınların istihdam oranlarının artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- İşsizlik rakamları ülke ortalamasına göre daha düşüktür.
- Elâzığ ilinin işgücü piyasaları son on yıllık dönemde olumlu yönde gelişme göstererek ülke ortalamasının üzerinde bir görünüm sergilemiştir.

³ Genel Sağlık Sigortası.

Tüm bu genel çerçeve içinde Elâzığ ili genelinde iş gücü piyasalarının olumlu yönde gelişen yapısını sürdürülebilmesi gerekmektedir. Mevcut yapı içinde özellikle kadınların işgücü piyasalarına daha çok dâhil olması sağlanmalı, istihdamın sektörlere göre dağılımdaki değişimler de göz önünde bulundurularak başta kadınlar olmak üzere nüfusun eğitim seviyesini artırıcı politikalar planlanmalıdır. İl genelinde bağımsız statüde çalışan 4/B kapsamında çalışanların sayısını artıracak teşvikler ile bölgede sanayi yatırımını canlandıracak stratejik planlar oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.

Doğu Anadolu Bölgesinin önemli bir ili olan Elazığ'ın gelişerek kalkınması sadece ilin kendisinin değil aynı zamanda bölgenin de kalkınmasına katkı sağlayacaktır. İşgücü piyasasının mevcut durumu ile Elâzığ, bölgede kalkınmanın lokomotif olacağı bir konumdadır. Bu genel yapı iyi değerlendirilmeli ve işgücü piyasasındaki olumlu gelişmeler devam ettirilmelidir. Bölgesel kalkınma için Elâzığ işgücü piyasası ile stratejik bir potansiyele sahiptir.

Kaynakça

- Ataman, B., (1999) "İşgücü Piyasası ve istihdam politikalarının Temel Prensipleri, İŞKUR, Siyasal Yayıncılık, Ankara.
- Biçerli M. K., (2004) "İşsizlikle Mücadelede Aktif İstihdam Politikaları", Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1563, Eskişehir.
- Etöz, Z. Ve Çubuk N., (1999), Bölgesel İşgücü İzleme Kaynakları, İŞKUR, Siyasal Yayıncılık, Ankara
- Etso, (2015), Elazığ Ticaret Sanayi Odası, "Elâzığ İktisadi Kalkınma Raporu 2015", Elazığ
- Gediz, B., Yalçınkaya, M. H., "Türkiye'de İstihdam-İşsizlik ve Çözüm Önerileri: Esneklik Yaklaşımı", Yönetim ve Ekonomi, sayı 6.
- Gündoğan N. ve Biçerli M. K. (2003) "Çalışma Ekonomisi", AÜ Yayınları: 1461, Eskişehir
- ILO (1990) "Surveys of economically active population, employment, unemployment and underemployment", Genova
- İşgıçık, E. (2011), "İstihdam ve İşsizlik", Ekin Kitapevi, Bursa
- Kalkınma Bakanlığı (2013) "İllerin ve Bölgelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2011)", Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Müdürlüğü, Ankara
- Kocaoğlu, M. (1997) "Sosyal Politika", TÜHİS Yayınları No:23, Ankara
- Murat, S. (2007) "Dünden Bugüne İstanbul'un İşgücü ve İstihdam Yapısı", İTO Yayınları, Yayın No:73

Tansel A. (2012) 2050'ye Doğru Nüfus Bilim ve Yönetim: İşgücü Piyasasına Bakış, TÜSİAD-T/2012 11/536, İstanbul,

Tokol A. ve Alper Y. (2015) ‘‘Sosyal Politika’’, 6. Baskı, Dora Yayınları, Bursa

<http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/turkce/metaveri/tanim/index.html>, Erişim Tarihi: 28.12.2016

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama, Erişim Tarihi: 28.12.2016

<http://www.elazigilnufus.gov.tr/?> Erişim Tarihi: 30.12.2016

<http://www.sgkelazigil.gov.tr/istatistik/veri>, Erişim Tarihi: 31.12.2016